

(визначення максимальних сум боргу за різними параметрами), розробки систем кредитного скорингу, створення потужних юридичних відділів, тощо;

– наявність обмежень з боку НБУ у вигляді економічних нормативів та необхідності формування резервів на покриття збитків за кредитними операціями;

наявність обмежень з боку FATF та Базельського комітету (рекомендації щодо встановлення економічних стандартів та принципів кредитування) [2, с. 351].

Кредитному портфелю комерційного банку загрожують різноманітні ризики - кредитний, валютний, форс-мажорні та ін. Але основним з них є кредитний. У контексті управління портфелем слід розглядати сукупний кредитний ризик. Його основними складовими є індивідуальні та портфельні кредитні ризики, частка яких у сукупному показнику неоднакова. А визначається співвідношенням між індивідуальним і портфельним ризиками переважно зовнішніми факторами. Таким чином, в умовах стабільної економіки та стабільної законодавчої бази основна увага приділяється кредитному ризику за індивідуальними кредитами; портфельний, з іншого боку, в зазначених умовах зазвичай зустрічається не часто. Проте при зміні зовнішньоекономічної кон'юнктури прорахунки, допущені в оцінці ризику портфеля, можуть призвести до значних збитків для банку, навіть до банкрутства [3, с. 88].

Ризик, викликаний зовнішніми факторами, призводить до коваріації прибутків у кредитному портфелі. Якщо додатково наданий кредит включається в портфель, тісно пов'язаний з раніше наданими кредитами, портфельний ризик кредитора зростає. Оцінити ступінь концентрації кредитного портфеля на тому чи іншому сегменті (або ступінь його диверсифікації по всіх сегментах) можна лише за допомогою комплексного підходу до всього кредитного портфеля в цілому. Тобто портфельний ризик характеризує ступінь диверсифікованості портфеля і може слугувати непрямим критерієм досконалості його структури.

Література:

1. Бабич Ю. А. Формування оптимального кредитного портфеля комерційного банку з урахуванням частки кредитів для підприємств аграрної сфери. *Бізнес Інформ*. 2014. № 6.
2. Зверук Л. А., Лисенко Т. С. Управління кредитною діяльністю банківських установ: сутність, практика, напрями вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2019. № 1. С. 349-357.
3. Івіна І. В. Сутність кредитного процесу комерційного банку. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2019. Вип. 29-30. - С. 85-88.

Поповиченко І. В.

доктор економічних наук, професор

Андрійчук А.С.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності 051 Економіка

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ НЕПЕРЕДБАЧУВАНІСТІ ЗОВНІШНІХ ВПЛИВІВ: ДІАГНОСТИКА – ОЦІНКА – ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНИХ РІШЕНЬ

Результативність та ефективність бізнесу/господарської діяльності у приватному, державно-приватному секторі економіки та на державному підприємстві завжди є об'єктом та, одночасно, метою менеджменту суб'єктів господарювання та його стейкхолдерів. Отже, гнучке управління результативністю та ефективністю бізнесу завжди було, є та буде

актуальним завданням, оскільки складність, динамічність, невизначеність зовнішнього середовища перманентно стрімко змінюються.

Взаємозв'язки та взаємозалежність між зовнішніми факторами, що впливають на бізнес, стають більш розгалуженими та складними.

Складність забезпечення та підтримання в динаміці бажаного рівня результативності та ефективності господарської діяльності підприємства чи бізнес-структури зростає в умовах непередбачуваності змін у зовнішньому мезо та макрооточенні, включно із тенденціями на світових ринках. Ці зміни сьогодні обумовлені низкою відомих об'єктивних причин (впливів, викликів), а саме: зростаюча економіко-політична і воєнно-політична турбулентність на світовому рівні та, зокрема, жорстока війна Росії проти України, що безпосередньо впливає на стан економіки нашої держави. Крім того, стрімкий розвиток інформаційних технологій та технологій штучного інтелекту сьогодні є одночасно і викликом, і можливістю для розвитку бізнесу.

Склад, якість, структура та архітектура світової економіки і, відповідно, національних економік аж до рівня окремого суб'єкта підприємницької діяльності, стрімко змінюється і, очевидно, що в цій «грі» перемаже найсильніший. Риси найсильнішого – гнучкість /адаптивність; випереджальне, а не реактивне управління; вміння розставляти пріоритети та працювати лише з релевантною інформацією; доступ та вміння користуватися усіма видами ресурсів – матеріальними, фінансовими, інформаційними, інтелектуальними. Важливим інтелектуальним ресурсом, особливо в епоху цифровізації економіки та практично всіх сфер життєдіяльності людини, є науково-дослідницький потенціал, який можуть забезпечити лише люди – спеціалісти відповідного рівня у грамотній, фаховій співпраці зі штучним інтелектом. При цьому така співпраця є запорукою подолання викликів цифровізації для людини [1].

Таким чином, у сучасних умовах потребують удосконалення підходи до систематизації, аналізу та кількісної оцінки комплексу конкретних взаємопов'язаних показників, які характеризують фінансово-економічні результати бізнесу в динаміці та дозволяють приймати своєчасні, гнучкі та ефективні управлінські рішення.

Таким чином, на основі теорії економічного аналізу, методів менеджменту, управлінського обліку [2,3] та аналізу актуального практичного досвіду вітчизняних і зарубіжних суб'єктів господарювання необхідно розробити (або, принаймні, удосконалити) систему, механізм та методичний інструментарій моніторингу, діагностики і контролю фінансово-економічних результатів бізнесу задля забезпечення та підтримання бажаного рівня його результативності й ефективності в умовах непередбачуваності / невизначеності / стохастичності зовнішніх впливів.

Під «контролем» семантично розуміється широкий сенс цього терміну, а саме від англ. «control» - управління.

Для досягнення означеної мети треба вирішити такі задачі:

1. Дослідити теоретичні засади економічного аналізу, управлінського обліку результатів господарської діяльності, методів діагностики й інтерпретації значень показників фінансово-економічного стану підприємства та підходи до управління бізнесом, у тому числі, диверсифікованим. Визначити проблеми використання досліджених теоретичних та практичних підходів у сучасних умовах непередбачуваності впливів зовнішнього середовища.

2. Проаналізувати конкретні фінансово-економічні показники репрезентативної вибірки підприємств та методи їх моніторингу, систематизувати та класифікувати досліджені показники, охарактеризувати підходи до їх моніторингу.

3. Визначити проблемні питання у формуванні складу та підходах до моніторингу значень проаналізованих показників і запропонувати напрямки розв'язання виявлених проблем з урахуванням цифрової трансформації ведення бізнесу.

4. Запропонувати удосконалений методичний підхід, механізм та інструментарій моніторингу, діагностики та контролю фінансово-економічних результатів бізнесу в умовах невизначеності зовнішніх впливів в режимі реального часу, в той же час з можливістю адекватного співставлення результатів такого моніторингу зі стратегічними цілями бізнесу з метою своєчасного корегування стратегії.

5. Спрогнозувати економічний та соціальний ефект від впровадження запропонованого підходу, механізму, інструментарію.

Література:

1. Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/tsyvrovizatsiia-perevagy-ta-shliakhy-podolannia-vykylykiv> (Дата звернення: 01.12.2023 р.)
2. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник, 6-те вид. К.:Лібра, 2018. 524 с.
3. Паршин Ю.І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу: Навч. Посібник. Дніпро: «ФОП Дробязко С.І.», 2020. 180 с.

Поповиченко І. В., доктор економічних наук, професор
Тодоренко І.О., здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 073 Менеджмент
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

ОБЛІК ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ/РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПО БІЗНЕС-ПРОЦЕСАХ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ (НА ПРИКЛАДІ СФЕРИ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ)

Ґрунтуючись на особистому досвіді роботи у сфері логістики може зазначити, що системний облік всіх дій вантажного транспорту є запорукою успішного ведення бізнесу у сфері вантажоперевезень.

Вкрай важливим є попередній аналіз можливих результатів співробітництва з замовниками спираючись на наявні ціни на паливно та ринкові тарифи на перевезення. Кожен виїзд вантажівки потрібно аналізувати з точки зору порівняння фактичних результатів роботи з раніше прогнозованими. Для цього необхідно вести документообіг, який починається з договору на вантажоперевезення, в якому зазначаються усі умови співробітництва, починаючи з даних обох сторін та фіксованими тарифами на виконання робіт, й закінчуючи умовами вирішення конфліктних ситуацій, які можуть виникнути через певні форс-мажорні обставини. На основі договору та товарно-транспортної накладної (ТТН), яка складається перевізником у процесі роботи, оформлюються акти та рахунки, що предметно відображають результати діяльності, динаміку формування витрат та заробітку коштів. Вже на основі цих даних можна проводити первинний аналіз діяльності, проте він буде більш корисним, якщо запровадити реєстрову систему моніторингу діяльності / витрат. Реєстрова система моніторингу діяльності фіксує кожен виїзд автомобіля та усі дані про рейс, спираючись на складені акти та рахунки. На основі даних реєстрової системи (у табличній формі) можна сумувати усі прибутки від діяльності за будь-який проміжок часу та, що найважливіше, ці результати можна порівнювати з об'ємом витрат, які виникли під час діяльності. Таким чином, діяльність перевізника стає систематизованою та більш прозорою через відслідковування конкретних бізнес-процесів. За допомогою ведення такого обліку перевізник може аналізувати рентабельність своєї бізнесової діяльності, та, що не менш важливо, за допомогою таких даних, завірених печатками обох сторін, перевізник цілком готовий до будь-яких перевірок зі сторони податкової, чи будь-яких органів, котрі